

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Валентина Методиева Попова,
Юридически факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

член на научното жури по обявения в ДВ (бр. 32 от 09.04.24 г.) конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.6. Право (Граждански процес)

I. Данни за конкурса и за изпълнението на наукометничните показатели

Със заповед № РД-38-259/29.05.2024 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ (СУ) съм определена за член на научното жури за провеждане на конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, по професионалното направление 3.6. Право (Граждански процес), обявен за нуждите на Юридическия факултет на СУ в ДВ, бр. 32 от 09.04. 2024 г.

В качеството ми на член на научното жури по провеждането на посочения конкурс представям становище относно изпълнението на материалноправните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.6 Право (Граждански процес) на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ от единствения участник в конкурса – **гл. ас. д-р Ивайло Кръстев Костов.**

Ивайло Костов е назначен за асистент по граждански процес в ЮФ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2010 г. и води семинарните занятия по тази дисциплина на студентите от специалност „Право“. В периода юни 2016 г. – май 2017 г. е докторант на самостоятелна подготовка в катедрата „Гражданскоправни науки“ на ЮФ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. На 31.05.2017 г. успешно защитава в Софийския университет дисертационен труд за придобиване на образователната и научната степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“ (Граждански процес) на тема „Прекулзията за възражения на ответника в общия исков процес“ (Диплома № СУ- 97, издадена на 15.06.2017 г.).

От 2018 г. заема академичната длъжност „главен асистент“ по граждански процес. От 2015 г. изнася отделни лекции по Граждански процес и Гражданско изпълнително производство. От 2020 г. води курса лекции по задължителната дисциплина „Защита по граждански дела в държавите от ЕС“ на студентите в специалност „Международни отношения“ в ЮФ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

От 2007 г. е вписан като адвокат в Софийската адвокатска колегия. От 2017 г. участва като член на работни групи в Министерството на правосъдието и в Народното събрание на Република България във връзка с различни законопроекти за изменение и допълнение на Гражданския процесуален кодекс. От 2015 г. е лектор в Центъра за обучение на адвокати „Кръстю Цончев“. От 2019 г. е член на редакционната колегия на списание „Съвременно право“.

От представените за участие в конкурса документи е видно, че гл. ас. д-р Ивайло Костов е изпълнил условията за заемане на академичната длъжност „доцент“ по чл. 105 и чл. 112, ал. 2 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

За участие в конкурса кандидатът представя монографията Изменение на иска. София: Enthusiast, 2023, 288 с., ISBN 978-619-164-555-8 COBISS.BG-ID - 62203656 и следните студии и статии:

1. Изменението на иска в системата от способности за десезиране на съда. – Търговско право, 2023, № 2, 17-38, ISSN 0861-6892;

2. Проблеми на допускането до касационно обжалване по чл. 280 ГПК. – Съвременно право, 2019, № 1, 7-30, ISSN 0861-1815;

3. За правомощията на съда при определянето по справедливост на размера на обезщетението за неимуществени вреди. - Съвременно право, 2021, № 4, 56-63, ISSN 0861-1815;

4. За приложното поле на иска по чл. 124, ал. 4 ГПК. – Търговско право, 2019, № 1, 5-14, ISSN 0861-6892;

5. За очевидната неправилност на въззивното решение като основание за допускане на касационното обжалване. – Търговско право, 2018, № 2, 5-11, ISSN 0861-6892;

6. За порока на въззивното решение, постановено въпреки наличие на основание за спиране на производството по чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК. – Търговско право, 2017, № 4, 31-35, ISSN 0861-6892.

В представените научни публикации са изследвани различни въпроси, свързани с гражданския процес. Тези публикации не са използвани за участие в предходен конкурс за заемане на академична длъжност и са публикувани след защитата на дисертационния труд за придобиване на научната и образователна степен „доктор“.

Не е доказано плагиатство по отношение на представените за участие в конкурса научни публикации.

Преподавателската, учебната, практическата и обществената дейност на гл. ас. д-р Ивайло Костов го представят като уважаван и успешен преподавател по граждански процес, който се ползва с безспорен авторитет сред студентите по дисциплините, които преподава.

II. Характеристика и научни приноси в публикациите на гл. ас. д-р Ивайло Костов

1. Характеристика и научни приноси в монографията „Изменение на иска“

Монографията „Изменение на иска“ е в общ обем 288 страници и включва увод, четири глави, заключение, библиография и индекс на понятията. В библиографията са посочени използваните в работата 73 заглавия, от които 64 на български език и 9 чуждестранни съчинения. Предмет на изследването е правната уредба на изменението на иска в Гражданския процесуален кодекс от 2007 г.

Първата глава е посветена на общата характеристика на изменението на иска като процесуален институт. Направен е исторически и сравнителноправен преглед на мястото и уредбата на изменението на иска в основните континентални системи. Този преглед е помогнал за извършения в следващите глави анализ на действащата сега у нас правна уредба на изменението на иска. Много добро впечатление прави анализът на съдебната практика, както по време на Закона за гражданското съдопроизводство и тогавашната уредба на изменението на иска, така и съдебната практика по стария и по действащия ГПК. Този анализ представлява принос от теоретична гледна точка и е с важно практическо значение на осмислянето на института.

Обосновано е изграденото понятие за изменение на иска. Направени са съответните отграничения между изменението на иска, поправката и допълването и поясняването на исковата молба.

Научен интерес представлява изводът на автора за изменението на иска като самостоятелен институт на иския граждански процес.

Във втората глава са разгледани способите за изменение на иска. Научен интерес има в: аргументацията на становището, че изменението на иска не може да се използва като способ за въвеждане на ново спорно право, непредявено пред съда с първоначалната искова молба. Също в извода, че изключването на някой от първоначално съединените за общо разглеждане искове не е проявна форма на изменението на иска и в частност на намаляването на иска.

Интерес представлява изследването на изменението на основанието на иска, по-специално при конститутивните искове. Следва да се приеме становището на автора, че при иска за унищожаване на договора може да се иска унищожаване поради грешка и да се измени основанието като се иска унищожаване на договора поради измама. Не приемам обаче становището на с. 103, че е възможно да се измени основанието на иска за разваляне на един договор, като с изменението на иска се иска разваляне на друг договор. Според мен, в случая се предявява друго потестативно право за разваляне на друг договор.

Научен принос с практическо значение е анализът на автора на изменението на вида на търсената защита при конститутивния иск, обосноваването на критика на становища в литературата, че то е допустимо, и категоричният извод на автора, че това изменение не е допустимо поради естеството на потестативното право, предмет на конститутивния иск и поради изричната разпоредба на чл. 214 ГПК, съгласно който допустимата трансформация на петитума с оглед на вида на търсената защита е преминаването от установителен в осъдителен иск и обратно.

В третата глава са разгледани последователно допустимите според автора проявни форми на изменението на иска: намаляването на размера на иска, увеличаването на размера на иска, замяната на спорния предмет, замяната на вида на търсената защита и замяната на ищеца или на ответника.

Научен принос с практическо значение е изводът, обосноваван въз основа разбирането, че изменението на иска е самостоятелен правен институт, че процесуалната

конструкция при замяната на предмета на иска не изисква изрично прекратяване на производството по иска, с който съдът е десезиран.

Предмет на четвъртата глава е производството по изменение на иска. Анализирани са проблемите, свързани с баланса на принципите на процеса по отношение на този процесуален институт. Разгледани са условията за допустимостта на изменението на иска и тяхното приложение по отношение на различните проявни форми. Изведени са изводи за характера на актовете на съда, с които съдът се произнася по направеното изменение на иска, както и възможностите за тяхното обжалване. Разгледани са особеностите на изменението на иска в особените искови производства и в арбитражния процес.

Научен принос с практическо значение представлява идеята на автора, че при изменение на иска следва да се даде възможност на ответника да представи нов отговор по изменената искова молба с оглед на осигуряването на неговата защита при изменение на иска в пълнота.

Научен интерес представлява и анализът на различните становища за момента, в който може да се направи изменението на основанието или на петитума на иска в първото съдебно заседание във връзка с употребения в чл. 214, ал. 1 ГПК термин „първо заседание“ и различните етапи, от които то се състои в действащата по новия ГПК уредба. Според мен обаче разбирането на автора, че срокът за допустимо изменение следва да е до устния доклад в откритото съдебно заседание, е добро като предложение *de lege ferenda*, но не съответства на чл. 214, ал. 1 ГПК.

Новост са анализът и изводите на автора за характера на определенията на съда, с които той се произнася по направеното изменение на иска, както и за процесуалните средства за защита срещу тях.

2. Представените от кандидата в конкурса студии и статии също съдържат оригинални научни приноси по изследваните в тях теми. От тях бих искала да обърна специално внимание на статията „За приложното поле на иска по чл. 124, ал. 4 ГПК“. – Търговско право, 2019, № 1, 5-14“. Тя е посветена на допустимостта на установяването на истинността или неистинността на документ чрез предявяването на иска по чл. 124, ал. 4, изр. I ГПК. Анализирана е действащата процесуална регламентация във връзка с Тълкувателно решение № 5 от 14.11.2012 г. на ОСГТК на ВКС; Направен е извод за противоречието на чл. 133 ГПК в частта „не оспори истинността на документ“ и чл. 193,

ал. 1 ГПК относно момента, в който настъпва преклузията за страната да оспори истинността на представен по делото документ, с чл. 4, чл. 5, ал. 1 и чл. 121, ал. 2 от Конституцията на Република България.

III. Заключение

Въз основа на изложените съображения считам, че кандидатурата на гл. ас. д-р Ивайло Кръстев Костов отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“ на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на правилника за неговото прилагане и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“, поради което убедено препоръчвам на научното жури и на Факултетния съвет на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ да изберат гл. ас. д-р Ивайло Кръстев Костов на длъжността „доцент“ по професионално направление 3.6 Право (Граждански процес).

София, 19.06.2024 г.

проф. д-р Валентина Попова